

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. De priuatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Materia denominatur per generationem, tanquam eam recipiens, concedo; tanquam generabilis, nego: quia solus terminus generatur, materia verò mutatur per generationem.

Tertia obiectio. Obiicitur tertio. Materia dici non potest incorruptibilis, si aequè corrumpitur ac homo: sed aequè corrumpitur; nam idèd compositum humanum corrumpitur, quia dissoluitur unio partium eius, quae tamen manent incorruptae; dissoluitur autem unio partium materiae, quae manent incorruptae.

Resp. materiam non posse dici corruptibilem propter dissolutionem partium integralium, sicut homo dicitur corruptibilis propter corruptionem partium essentialium; nam quod manet sublatà unione partium essentialium, non potest denominari amplius homo; quod verò manet sublatà unione partium integralium, adhuc potest denominari materia; homo itaque corrumpitur, non corrumpitur materia.

SECTIO III.

De Priuatione.

Exposita materia primà, quae principium est corporum per modum subiecti, venio ad priuationem, quae principiat ut terminus à quo. In hac autem duo sunt difficultia: primò eius natura & realitas; secundò, an, & quando sit principium.

§. I.

Priuationis natura, & realitas.

Quid sit priuatio. Certum est primò, priuationem rectè definiti, *Cest carentia forma in subiecto ad eam recipiendam apto*; quia videlicet illa in duobus à negatione differt, conuenit in duobus. Conueniunt, quòd ambae sint carentiae, ac remotiones rei alicuius; deinde quòd neutra causam habeat propriè dictam; quòd enim est non ens, causam non habet à qua efficiatur. Differunt quòd negatio non semper sit in subiecto, ac proinde non sit semper coniuncta cum aliquo positiuo, vt homo non existens; priuatio verò semper sit in subiecto aliquo, ac proinde coniuncta semper sit alicui positiuo, vt cecitas est in oculo. Deinde, quòd negatio non dicat aptitudinem in subiecto ad eam recipiendam, vt carentia visus in lapide; priuatio verò dicat semper illam aptitudinem subiecti ad recipiendam formam, vt priuatio visus in homine. Vnde fit, vt priuatio semper oriatur in subiecto ex aliqua causa extrinseca, & sit illi accidentalis; negatio verò semper oriatur ex causa intrinseca, & sit essentialis subiecto, quando illi inest. Ex quo etiam fit, vt neutra intelligi possit nisi per formas oppositas, idest, nisi simul represententur formae oppositae; quòd enim est merum nihil, non est per se intelligibile.

Quomplex sit priuatio. Certum est secundò, priuationem commode posse dici *aliam substantialem*, quia est carentia formae substantialis; *aliam accidentalem*, quia est carentia formae accidentalis, vt priuatio luminis in aëre. Deinde priuatio alia dicitur *remota*, quae conuenit subiecto non habenti vllam dispositionem accidentium ad formam, vt materiae ligni non calefactae conuenit priuatio formae ignis; alia dicitur *proxima*, quae conuenit materiae habenti omnes dispositiones ad formam. His positis.

Controuertitur, vtrum priuatio & negatio dici possint entia realia, non positiuè quidem, sed negatiuè. Vocant *ens reale positiuè*, illud, quod habet essentiam, à qua emanant reales proprietates: *Realia*

A verò *negatiuè*, illud, quod non habet quidem entitatem positiuam, sed nullo tamen cogitante intellectu est non ens. Dicuntur v.g. esse tenebrae in aëre, quamuis nullus intellectus cogitet tenebras.

Dico primò, priuationem & negationem esse merum nihil, neque posse vocari entia realia negatiuè. Contra Tolertum, Auerfam, Conimbricenses, Pererium, & alios, qui spatia imaginaria vocant entia realia negatiuè, vt dicitur *disp. 4.* nunc breuiter.

Probatio. Ratio, est quia nihil dici potest reale quod non sit positiuum: priuatio & negatio non sunt positivae: ergo dici non debent reales. Probatur maior. Illud nullo modo dici debet reale, quod nihil superaddit puro nihilo, omnis enim realitas est aliquid supra nihil, sed solum positiuum superaddit aliquid puro nihilo, negatiuum autem nihil superaddit: ergo solum positiuum est reale, negatiuum autem non est reale. Probatur minor. Illud non superaddit aliquid puro nihilo, quòd reperitur in quolibet puro nihilo: sed realitas negatiua reperitur in quolibet puro nihilo, consistit enim in eò tantum, quòd ante operationem intellectus sit non ens; omnis v.g. chimera est impossibilis nullo cogitante intellectu: ergo ens purè negatiuum non est reale. Deinde, idèd priuatio dicitur realis, quia nemine cogitante forma ei opposita non est in subiecto: sed nemine cogitante chimera non existit: ergo si priuatio est realis, chimera erit realis. Denique cogitari potest aliquid, quòd sit merum nihil, & nullo modo sit reale: sed huiusmodi est solum ens negatiuum, quòd nullo intellectu cogitante nihil est: ergo illud nullo modo est reale.

Prima obiectio. Obiicitur primò. Illud, quòd est in rebus nemine cogitante, dicitur esse realiter; idèd enim Petrus realiter est, quia est nemine cogitante: sed negationes & priuationes sunt in rebus nemine cogitante, homo enim est caecus nemine cogitante; tenebrae sunt in aëre nemine cogitante: ergo priuationes & negationes sunt reales, saltem negatiuè.

D Resp. nego maiorem: nam vt aliquid sit realiter, non sufficit vt sit nihil, ante operationem intellectus; sed esse debet aliquid positiuum, alioquin non est vllò modo realiter, vt probabam. Verum est, quòd ante operationem intellectus oculus est caecus, tenebrae sunt in aëre: sed nego Petrum esse caecum realiter, aut tenebras esse realiter in aëre.

Secunda obiectio. Obiicitur secundò. Esse reale negatiuè nihil aliud est, quàm esse fundamentum propositionis affirmatiuae verae ante operationem intellectus: sed priuationes & negationes sunt huiusmodi; nam affirmatiua haec propositio vera est, *Petrus est caecus: Aër est tenebrosus*: ergo priuationes sunt reales negatiuè.

E Resp. negando maiorem; nam esse fundamentum propositionis affirmatiuae verae non magis sufficit ad realitatem, quàm esse fundamentum propositionis negatiuae verae; imò propositiones, quarum praedicata sunt priuationes vel negationes, quamuis videantur affirmatiuae, sunt tamen virtualiter negatiuae; cum enim dicitur oculum esse caecum, significatur facultatem visiuam non esse in oculo.

Tertia obiectio. Obiicitur tertio. Illud quòd dicit realem habitudinem ad aliud, est reale: priuatio dicit realem habitudinem ad subiectum aptum: ergo priuatio est realis. Imò priuationes sunt aliquid sensibile, videmus enim umbras, foramina, tenebras: ergo sunt reales.

Resp.

Resp. negando minorem; nam quamvis priuatio sit in subiecto habente priuationem, non habet tamen relationem realem ad subiectum, sed potius in subiecto habente priuationem duo considerantur: primò carentia formæ, deinde aptitudo subiecti ad formam recipiendam; quæ aptitudo est relatio subiecti ad formam, quam potest recipere; relatio autem priuationis ad formam non est realis. Falsum etiam est, videri priuationes: umbram non videt oculus, sed videt lumen minus; tenebras non percipit, nisi quia non videt lumen. Eadem est ratio foraminum.

§. II.

Virum priuatio sit principium cuiusunque generationis.

Assertio.

Dico secundò, priuationem, vel *actualem*, vel *virtualem*, esse principium generationis cuiusunque naturalis, quæ definitur, *Transitus forma à non esse ad esse in subiecto*.

Duplex modus generationis.

Obserua primò, generationem naturalem duobus modis euenire posse: primò, ita vt materia tempore præcedat formam, vt quando ignis nunc producitur ex ligno; tunc enim actualis priuatio est in materia: secundò, ita vt materia tempore non præcedat, sed eodem instanti quo creatur, fiat etiam forma: v.g. cum ab initio creauit Deus cælum, in eo instanti quo materia cæli primò est creata, forma etiam cæli per veram generationem est producta: quod idem etiam accidisset, si Deus ab æterno creasset cælum, siue hoc sit possibile, siue sit impossibile; materia enim cæli nullo instanti caruisset formam cæli; & in mutatione accidentali sæpè hoc contingit, vt cum productus est Sol, eodem instanti productum est lumen; & cum generatur ignis, eodem tempore calor producitur: tunc certum est, quod nunquam calor actualis est in materia; ideoque difficultas est, quomodo tunc priuatio possit esse in materia.

Priuatio actualis, & virtualis.

Obserua secundò, priuationem formæ duplicem esse posse in materia, nimirum *actualem* & *virtualem*. Priuatio actualis est *non esse forma, quæ negari potest de subiecto*, v.g. lignum habet actualement priuationem formæ ignis. Priuatio virtualis est, *non esse forma, quæ licet negari non possit de subiecto, posset tamen ex se negari, nisi hæc actio, per quam ponitur, impediret*: v.g. in materia cæli, quando primò producta est, fuit virtualis priuatio formæ, quia quamvis forma hæc non potuerit negari de subiecto, potuisset tamen ex se negari, nisi per actionem generatiuam tunc esset posita, sicut potuit non poni. Si ab æterno conditus esset leo, nunquam in eius materia fuisset actualis priuatio, sed solum virtualis; quia quamvis de hac materia negari forma leonis non potuisset, negari tamen ex se potuisset, nisi per eam actionem æternam fuisset posita, sicut poterat non poni. His positis,

Ratio conclusionis est facilis, quia illud est principium cuiusunque generationis, quod est de intrinseco illius conceptu: priuatio vel actualis, vel virtualis est de intrinseco conceptu generationis, quæ definitur transitus formæ à non esse ad esse in subiecto: ergo priuatio est principium generationis.

Prima obiectio:

Obiicitur primò. Denominatio realis conuenire non potest non enti, quod est purum nihil: sed denominatio principij est denominatio realis, priuatio autem, vt dixi, est purum nihil: ergo denominatio principij conuenire non potest priuationi.

A Respondeo, denominationem principij *per modum termini à quo*, non esse realem, quia terminus à quo est ipsum non esse formæ, & purum non ens; vnde negatur minor propositi argumenti.

Obiicitur secundò. In materi cæli & elementorum non fuit vnquam priuatio formæ, sicut & in re ab æterno genita nunquam fuisset priuatio: ergo priuatio non est principium cuiusunque generationis.

Secunda obiectio.

Respondeo, verum esse quòd in materia cæli, & elementorum non fuit vnquam actualis priuatio, sed virtualis duntaxat. Respondere tamen malunt plerique Doctores distinguendo in eodem instanti temporis duo instantia naturæ: vnum in quo materia sit, & non sit forma, sed priuatio formæ; alterum in quo sit forma. Sed hæc responsio aliàs multipliciter impugnata est; quia ponit in eodem instanti temporis, formam & priuationem formæ affirmari de subiecto eodem in diuerso instanti naturæ, atque ita in eodem instanti temporis esset forma & priuatio formæ, possetque dici forma esse, & non esse, quod implicat: alioqui etiam in Eucharistia dici posset esse in eodem instanti temporis panem, & corpus Christi. Imò esse deberent in eadem materia eodem instanti temporis duæ formæ, quia in eo instanti quo est priuatio nouæ formæ, debet esse in materia prior forma. Verum est quod in eo instanti quo voluntas liberè agit, duo distinguuntur instantia naturæ, in quorum primo non licet dicere, *Nunc voluntas non agit*; sed, *Voluntas nunc determinat se ad agendum, & nondum concipitur agere*. Instans enim naturæ instans est dependentiæ, seu instans à quo, non in quo.

Obiicitur tertio. Terminus à quo generationis debet relinqui: priuatio hæc virtualis non relinquitur per generationem; nunc enim etiam in materia cæli est virtualis priuatio formæ cæli: ergo priuatio virtualis non est terminus à quo. Deinde generatio actualis exigit terminum à quo actualement: generatio cæli fuit actualis generatio: ergo debuit habere terminum à quo actualement.

Tertia obiectio.

Resp. distinguendo maiorem; terminus à quo generationis debet relinqui si illa sit mutatio actualis, concedo; si non sit mutatio actualis, nego: generatio illa cæli non fuit actualis mutatio, sed virtualis tantum. Deinde concedo, quod actualis qualibet generatio exigit actualement terminum à quo; priuatio autem illa virtualis est, cum tamen sit actualis terminus à quo.

§. III.

Virum priuatio principiet tunc quando est, an vero tunc quando non est.

Dixi priuationem esse principium generationis; non potest autem principiare generationem nisi vel tunc quando non est, immediatè scilicet antequam sit generatio, vel tunc quando est generatio, immediatè scilicet postquam fuit priuatio, & dicere de illa licet, *Nunc priuatio non est, & immedie ante fuit*.

Dico tertio, priuationem non principiare quando actu est ante generationem, sed quando primò non est, in instanti scilicet generationis. Ita communiter traditur à Doctores cum Sancto Thoma 1. part. quest. 53. art. 3. quod antequam probem,

Assertio.

Obserua primò, ex iis quæ infra disputanda erunt, duo instantia temporis nunquam esse posse immediata, sed inter instantia duo semper interiacere

Instantia non sunt immediata.

cere partem diuisibilem in infinitum, vt probatur *diff. 3.*

Inceptio & definitio.

Obserua secundò, quædam entia incipere per primum esse, alia verò per vltimum non esse; quædam desinere per vltimum esse, quædam per primum non esse. Illud incipit per primum esse, de quo licet dicere, *hoc nunc est, & immediatè antea non erat*; vt homo genitus incipit per primum esse; licet enim dicere, *nunc homo est, & immediatè antea non erat*. Illud incipit per vltimum non esse, quando licet dicere, *nunc hoc non est, & immediatè post erit*, vt motus localis, & res successiuæ. Illud desinit per vltimum esse, de quo dicere licet, *nunc est, & immediatè post non erit*, vt instanti, illud desinit per primum non esse, de quo dicere licet, *nunc non est, & immediatè antea erat*, vt homo mortuus, & motus localis. Huiusmodi sine dubio est omnis priuatio formæ, quæ non desinit per vltimum esse, sed per primum non esse; nam in eo instanti, quo primum est generatio, licet dicere, *nunc priuatio non est, & immediatè antea erat*; cum eo instanti liceat dicere, *nunc forma est, & immediatè antea non erat*. His ita positis.

Probatio assertionis.

Ratio conclusionis est, quia priuatio tunc principiat generationem, quando primum est generatio; sed in eo instanti, quo primum est generatio, priuatio non est: ergo priuatio principiat eo instanti, quo primum non est. Probatur maior. Si enim priuatio non principiat quando primum est generatio, deberet principiare in instanti quod est immediatè ante generationem: sed hoc est impossibile, quia instantia temporis non sunt immediata: ergo priuatio principiat eo instanti quo primum est generatio.

Deinde tunc principium exercet actum principandi, quando est actus principandi: sed actus principandi est generatio: ergo priuatio tunc exercet actum principandi, quando est generatio. Denique tunc principium principiat, quando ex ipso fit aliquid: sed quando ex ipso fit aliquid, tunc est generatio: ergo principium principiat quando est generatio.

Minor primi syllogismi erat, quod non est priuatio eo instanti, quo primum est generatio. Probatur, quia forma & priuatio esse non possunt simul: sed quo instanti primum est generatio, est etiam forma: ergo eo primo instanti non est priuatio.

Prima euasio.

Neque dici potest, quod priuatio & forma possunt esse simul transeunter; ita scilicet, vt eo instanti, quo aduenit vna, pereat altera.

Contrà enim insto. Forma, & priuatio idè esse non possunt simul permanentè, quia priuatio negat formam: sed etiam in transitu priuatio negat formam, quia est non esse formæ: ergo etiam in transitu implicat vt forma & priuatio sint simul. Deinde in eo instanti, quo verum est formam habere esse in materia, implicat vt dicatur habere non esse: sed in eo instanti habet esse: ergo implicat vt eo instanti habeat non esse. Denique quælibet propositio necessariò est vera vel falsa: sed si priuatio & forma sint simul, erit propositio eodem instanti vera & falsa: ergo implicat vt illæ sint simul etiam transeunter.

Altera euasio.

Neque minùs falsa est altera solutio nuper reiecta de duobus instantibus naturæ distinguendis in eodem instanti temporis. Sequeretur enim primò, falsum esse notissimum illud principium metaphysicum, *Implicat aliquid esse simul, & non esse*: secundò esse posse duas formas simul in materia pro-

A diuersis instantibus naturæ, vel etiam transeunter; imò etiam sequeretur quod priuatio & gratia simul essent: sequeretur Mariam Desiparam eo instanti quo sanctificata primum est, habuisse peccatum originale. Denique sequeretur quod in Sacramento Eucharistia simul essent panis & corpus Christi, quod impietati Lutherana proximum est.

Obiicitur primò. Tunc priuatio est principium, quando est terminus à quo: sed non est terminus à quo, nisi quando actu est: ergo priuatio non est principium, nisi quando actu est. Probatur minor. Terminus à quo semper est impossibilis cum termino ad quem: sed priuatio non est impossibilis cum forma, nisi quando priuatio actu est: ergo priuatio tunc est terminus à quo, quando actu est. Probatur minor, quia priuatio quando non actu est in subiecto, non est impossibilis cum forma in eodem subiecto: ergo non est impossibilis tunc quando non est.

Prima obiectio.

Resp. negando primam minorem; priuatio enim tunc est terminus à quo, quando desinit; desinit autem per primum non esse, idèst quando licet dicere, *nunc priuatio non est, & immediatè antea erat*: ergo priuatio est terminus à quo, quando non est. Ad probationem negatur etiam altera illa minor; priuatio non est impossibilis cum forma, nisi tunc quando est forma; nam duæ formæ sunt impossibiles in eodem subiecto, & tamen non sunt vnquam actu in eodem subiecto; quia impossibilitas in eo sita est, quod quando licet dicere, *nunc est hæc forma*, dicere liceat, *nunc non est altera*; si enim simul sunt in eodem subiecto, iam desinunt esse impossibiles.

Obiicitur secundò. Non esse priuationis est forma: sed per te non esse priuationis est terminus à quo: ergo forma est terminus à quo, quod absurdum est. Præterea, sicut causatio non potest esse nisi sit actu causa, sic principatio esse nequit nisi sit actu principium.

Secunda obiectio.

Resp. illa duo valdè distincta esse, quod non esse priuationis sit terminus à quo, & quod priuatio sit terminus à quo tunc quando non est. Prius illud falsum est, alioqui forma esset terminus à quo, vt rectè probat argumentum. Secundum autem verum est, vt probaui: vnde negatur minor primi argumenti. Deinde concedo, quod sicut causatio esse non potest nisi sit actu causa, sic esse non potest principatio nisi sit principium illud, quod physice influit; sed nego de principio negatiuo quod principiat solum desinendo; nam de ratione talis principij est, vt non sit tunc quando principiat.

Obiicitur tertio. Quoribus duo aliqua identificantur, si vnum illorum sit, necesse est vt existat etiam aliud: sed priuatio & principium identificantur; si enim non identificarentur, non liceret dicere, *priuatio est principium*; cum copula est, dicat identitatem extremorum: ergo quando licet dicere, *principium est*, licet dicere, *priuatio est*: sed in instanti generationis dicere licet, *actu est principium*: ergo licet dicere, *priuatio est*.

Tertia obiectio.

Resp. aliud esse dicere, *nunc priuatio est actu principium*; & *nunc principium est, seu existit*; sicut valdè differunt dicere, *Petrus est mortuus*; & *Petrus mortuus est*, idèst, *existit*. Sicut igitur non licet dicere, *Petrus est mortuus*: ergo est; ita dicere non licet, *Priuatio est principium*: ergo est; sunt enim illi termini distractiui, cum principium quod est priuatio, sit terminus à quo, qui principiat desinendo. Itaque ad argumentum conceditur totus syllogismus, sed assumptum illud distinguitur:

distinguitur: sed in instanti generationis dicere licet, *est actu principium*; si enim sensus sit, id quod est principium generationis, existit actu, nego assumptum; si verò sit sensus, in instanti generationis privatio principii, conceditur assumptum, sed consequentia est falsa.

SECTION IV.

De forma substantiali prout est principium.

Expositis duobus principiis corporum, sequitur tertium, quod nobilitate, varietate, pulchritudine longè præit alia duo; forma videlicet, pulchritudo ipsa, & decus omnium, character naturæ, sigillum essentiae, proprietatum radix, principium motuum, à qua emanat varietas, multitudo & decor rerum omnium. De illa dici video posse quatuor, primò existentiam, secundò quidditatem, tertio diuisiones, quarto proprietates.

S. I.

Verum admitti necessario debeant formæ substantiales.

Nomina
formæ sub-
stantialis.

Nomine formæ substantialis hîc intelligitur pars illa compositi, quæ determinatè complendo materiam, vltimò constituit corpus in essentia sua, & quidditate. Mirum est quàm multis, & quàm variis nominibus appellauerint eam Plato, Aristoteles, & eorum discipuli. A Platone appellatur *species*, *diuinum*, *pulchrum*, *optimum*, quòd ab ea deriuatur pulchritudo rerum omnium naturalium. Appellatur etiam eam *mentem*, quòd adumbrata sit primi actus similitudo; appellatur *sigillum*, & *characterem*, quòd cuique rei imprimatur notam, qua dignosci possit. Denique appellatur *terminum*, quòd materiam vagam & diffusentem certis finibus coerceat, velut norma quædam & figura rerum. Pythagoras appellatur *unum*, quòd vagam ac incertam materiam rationem in vnam certam speciem contrahat, cum indifferentia materię sit veluti causa diuisionis; vnde est illud Pythagoricum dogma, quod *re: unum tria sint initia, infinitum, unum, & duo*, hoc est, Deus, forma, materia.

Aristoteles appellatur *τὸ θεῖον*, *diuinum*, *quiddam*, *τὸ ἀγαθόν*, quòd sit per se appetibilis; *finem generationis*, *rationem*, & *quidditatem*, quòd ab ea potissimum petatur rerum definitio; de nomine verò *τὸ ἐντέλεστον*, postea dicam. Nunc quod ad existentiam huius formæ attinet.

Conclusio.

Dicendum primò est, dari formas verè substantiales à materia distinctas, quæ cum illa faciunt vnum per se. Hæc est Philosophorum omnium vox post Platonem & Aristotelem; ante Pythagoram verò vix vllus videtur agnouisse formam, quam etiam negare videntur Richardus & Aurcolus, dum aiunt, *Formam esse actuationem* duntaxat aliquam & terminum *materię*, sicut figura est terminus quantitatis; negantque illam esse realitatem aliquam à materia distinctam. Id quod etiam approbant plures nunc noui Philosophi, qui volunt solum hominem habere formam substantialem, in reliquis formam non esse aliud quàm certam conformationem corpusculorum, seu continuationem minimarum particularum elementarium, eamque esse totam rei formam; hoc enim primum est nouæ huius Philosophiæ fundamentum, quæ contempto Aristotele, sepultos in lucem reuocat Leucippum, Democritum, Epicurum; negatque ma-

Ateriam primam, qualitates omnes, formas omnes substantiales, earumque omnium loco solas ponit atomos quasdam variè figuratas, variè motas, variè combinatas. Ea tamen figmenta omnia falsitatis conuictis probatà formarum verè substantialium existentia; sic enim materiam primam probaueris sic mutationem substantialem, sic qualitates, & demum totam illam exarmaueris Democriticam Philosophiam veterem & nouam.

Ratio primò sit, quia corpora naturalia inter se differunt, secundum essentiam, & speciem substantialem: sed non possunt differre secundum materiam, quæ in omnibus eadem est: ergo differunt secundum formam: ergo datur forma, quæ aliquid est substantiale. Probatur maior. Illa diuersas habent essentias, quæ diuersas habent proprietates, quæ omni, soli, & semper conueniunt: sed leo & lapis, ignis & aqua proprietates habent diuersas: ergo habent essentias specificè diuersas. Probatur maior, quia omnis proprietas quarto modo fluit specificè ab essentia: ergo vbi sunt proprietates diuersæ, ibi sunt essentiae diuersæ. Forma ergo substantia est, quia id quo substantiæ differunt, substantia est; per istas autem formas substantiæ differunt: ergo formæ substantiæ sunt.

Secundò videmus res naturales reducere se quantum possunt ad statum pristinum: atqui principium talis reductionis non potest esse aliud præter formam substantialem: ergo dantur formæ substantiales. Maiorem probat experientia; si enim aqua calefiat, & amoueatur ignis, paulatim redit ad pristinum frigus: si lædatur animal, clauditur paulatim vulnus. Minor autem probatur, quia causa huius reductionis primò esse non potest complexio accidentium, quia illa læsa est, neque potest seipsam reducere ad priorem statum, nisi aliunde iuuetur. Non secundò est frigus, quod aliqui fingunt intensum semper manere in quibusdam partibus, à quibus reliquæ postea frigeant; constat enim, totam aquam in lebece feruentem, esse calidissimam. Non tertio est aer ambiens, quem suppono similiter calefactum esse ab igne. Imò aqua postquam se reduxit ad pristinum frigus, est frigidior aere. Non quarto ab occulta qualitate, quia illa vel est accidens proprium, vel commune; non est accidens commune, quia non potest conuenire multis: aut est accidens proprium, & sic emanat ab alio, quod non est accidens, sed substantia. Illud enim est vera substantia, quod est radix proprietatum.

Tertio constat non solum ex fide, sed etiam ex ratione naturali, quod anima rationalis in homine est vera forma corporis: ergo datur etiam in aliis forma substantialis. Probatur consequentia, quia si admitteretur in homine solo huiusmodi forma, reliqua omnia entia præter hominem essent incompleta; materia enim hominis est ens incompletum, alioqui faceret ens per accidens simul cum anima; & hæc materia est eiusdem rationis cum aliis materiis; patet enim, quod corpus hominis mutatur in vermes; reliqua omnia entia solum haberent materiam: ergo essent incompleta, vel certe homo esset ens per accidens; hoc autem nemo dixerit, quia illa non ordinantur ad compositionem vllius entis per se, quod est esse completum; neque vllum alium statum appetunt, sicut anima rationalis extra corpus. Verum argumenta illa omnia nihil mouent nouos Democriti, & Epicuri discipulos, qui solis, vt dixi, contenti atomis variè combinatis, negant omnem materiam primam, omnem formam substantialem, omnem etiam